

Skúšobný poriadok Asociácie cvičiteľov záchranárskych psov Slovenskej republiky

I. Všeobecné ustanovenie

1. vychádza zo života a je koncipovaný ako trojstupňový, pričom prvý stupeň je základný, druhý predstavuje snahu výkonnostnej, praktickej a športovej úrovne podľa potrieb bežného života, tretí stupeň predstavuje vrcholovú úroveň výcviku.
2. je doplnený o špecialistov záchranárov - stopárov, ruinarov a vyhľadanie v priestore. Novotou je používanie mŕtvolného pachu u špecialistov, požiadavka takisto vychádza z praxe.
3. Podľa tohto skúšobného poriadku sú prevádzané všetky skúšky v tomto obore kynológie.
4. Spôsob organizácie akcií a ďalšie náležitosti sú totožné s platným skúšobným poriadkom pre všestranný výcvik rovnako ako i práva a povinnosti všetkých zúčastnených.

II. Hlavné ustanovenie

Pri výcviku musí byť zrejmé, že prioritu má praktická upotrebitelnosť pred športovou stránkou. K tomuto je prispôbené i hodnotenie výkonu dvojice psov – pes. Preferujeme v hodnotení temperamentných, fyzicky pohyblivých s prednosťami v špeciálnych a pachových prácach sa spoľahlivým označením zavalených, resp. inak objavených osôb. Pes však má byť zároveň rozvážny, ale i samostatný.

III. Pripomienky k vykonaniu skúšok

Pes pracuje počas celej skúšky bez náhubku.

Vek psa nie je ohraničený žiadnou hranicou. Je plne na uvážení psovoda, kedy sa so psom zúčastní ktoréhokoľvek stupňa a druhu skúšky PZ.

Účasť na skúškach PZ 1, PZ st, PZ ru, PZ pl nie je podmienená zložením akejkoľvek skúšky. Účasť na každom vyššom stupni je však podmienená úspešným absolvovaním nižšieho stupňa.

Skúšky sa môže zúčastniť pes akéhokoľvek plemena, pokiaľ je fyzicky a psychicky schopný príslušný výcvik úspešne zvládnuť.

Medzi jednotlivými časťami skúšky A, B, C musí byť zaradená najmenej 30 minútová prestávka k odpočinku psa.

Pre úspešné zvládnutie všetkých stupňov skúšok je potrebné dosiahnuť v každej časti minimálne 70% dosiahnutých bodov tak, ako je to uvedené pri každom stupni skúšky.

Známky pre PZ 1, PZ 2, PZ 3	290 – 300	Výborne
	270 – 289	Veľmi dobre
	240 – 269	Dobre
	210 – 239	Uspokojivo
	0 – 209	Nedostatočne

Výcvikové značky	PZ 1	PZS 1	PZV 1	PZ st	PZ ru	PZ pl
	PZ 2	PZS 2	PZV 2			
	PZ 3		PZV 3			

Povolená technika je pri každom stupni uvádzaná: Z – zvukový povel

P – posunkový povel

Ak sú uvedené súčasne je aj ich použitie povolené súčasne. Oslovenie psa menom spolu so zvukovým povelom je považované za jeden povel. Pri posunkových poveloch je povolené osloviť menom psa (upútať jeho pozornosť na psovoda), len pred započatím cviku.

Práca psa v ochrannej dečke (PZ a PZS), alebo vo vodnom záchranárskom postroji (PZV) je na rozhodnutí psovoda. Odporúča sa ju používať najmä pri špeciálnych cvikoch.

Pes prejavujúci strach pri streľbe, alebo agresivitu je z ďalšieho priebehu skúšok vylúčený.

Pri špeciálnych cvikoch nie je podstatné, v akom poradí pes pomocníkov vyhľadá a označí.

Pokiaľ pes označí miesto pomocníka, psovod so psom pokračuje ďalej.

Akonáhle pes pomocníka označí psovod hlási zdvihnutím ruky nájdenie 1 osoby, privoláva záchrannú čatu a pokračuje v prieskume. Pri nájdení druhého pomocníka sa aktívne zúčastňuje vyprostenia, pričom čas potrebný na vyprostenie sa nezaratáva do celkového času.

Pomocník je povinný pri vyprostení, alebo bezprostredne po ňom previesť fyzický kontakt so psom, pričom sa skúma reakcia psa na cudziu osobu. Pokiaľ pes počas skúšok napadne pomocníka pri ktoromkoľvek cviku, je z ďalšieho priebehu skúšok vylúčený.

Pri skúškach vodnej záchrany musia psovod a všetci účastníci pracujúci vo vode vedieť aktívne plávať.

Psy /suky/, ktorí sa podrobujú skúške musia byť vo výbornej telesnej kondícii a v perfektnom zdravotnom stave.

Háravé suky sa môžu zúčastniť iba skúšok PZ a PZS a budú ku skúškam pripustené ako posledné.

Psy /suky/ podrobujúci sa skúškam vykonávajú cviky na plnú zodpovednosť psovoda.

Rozhodca má právo prerušiť v každom momente prácu psa, ktorý jasne preukazuje známky vyčerpanosti, paniky pri plnení práce na vodnej ploche.

Účastníci skúšok - psovodi sú počas vykonávania skúšok vo vyhradenom priestore, psy sú povinne na úväziskách. V priestore vyhradenom pre výkon skúšky sa zdržuje iba psovod so psom absolvujúcim skúšku, rozhodca a vedúci akcie. Vodič člna a osoby simulujúce topiacich sa sú v pracovnom priestore k dispozícii vedúcemu akcie plne podliehajú jeho príkazom a príkazom rozhodcu. Tieto osoby nesmú byť z rodiny majiteľa psa vykonávajúceho skúšku.

Skúšky PZV sa môžu vykonávať na rieke, rybníku, jazere, vodnej nádrži. Pokiaľ vodná plocha rozmerovo nepostačuje k uplávaniu predpísanej vzdialenosti, usporiadateľ môže pri cviku „Plávanie“ upraviť spôsob plavby podľa miestnych podmienok, pes však musí plávať bez prerušenia a bez dotyku nôh s dnom až do uplávania predpísanej vzdialenosti.

Povinná výbava psovoda špecialistu – záchranára: lekárnica (sterilný obväz, rýchloobväz, spínací špendlík, trojrohá šatka), pitná voda – min. 0,5 litra, rukavice, baterka, nožík.

Pri práci v ruinách je povinnosťou psovoda používať prilbu a rukavice.

IV. Metodika a vykonávanie cvikov

A. Stopa

1. Stopa je pachová dráha osoby, ktorá prešla terénom.
2. Sledovanie tejto stopy od miesta, na ktorom bol pes na stopu uvedený, až k požadovanému cieľu je cvik, ktorý označujeme ako činnosť na stope.
3. Pre účely výcviku alebo skúšok psov sa robia stopy cvičné, ktoré majú:
 - a) zosilnený a vyznačený začiatok stopy,
 - b) priame alebo málo zakrivené úseky,
 - c) lomy, t.j. miesta, na ktorých sa smer stopy náhle mení.
4. Stopy cvičné rozdeľujeme na:
 - a) stopy vlastné, v tom prípade, kedy stopu zanecháva psovod (cvičiteľ),
 - b) stopy cudzie, ktoré zanecháva iná osoba (pomocník), ktorá je ukrytá na konci stopy
5. Podľa podmienok skúšok sa nároky na činnosť psa zámerne sťažujú:
 - a) dĺžkou stopy,
 - b) trvaním stopy (časový rozdiel od polozenia stopy až po uvedenie psa na stopu),
 - c) tvarom stopy, t.j. počtom úsekov a lomov,
 - d) rozdielnosťou terénnych podmienok.

Kladenie stôp, ukrytie osoby

1. Tvar stopy, jej dĺžku a umiestnenie v teréne určuje rozhodca, prípadne dozorca stôp, na základe kritérií jednotlivých skúšok.
2. Pri kladení stôp môže byť prítomný len rozhodca, vedúci akcie a potrebný počet pomocníkov.
3. Stopy by sa nemali klesať do takých porastov alebo terénov, ktoré vizuálne prezrádzajú ich smer.
4. O položení stopy a ukrytí osoby si rozhodca, kladač, urobí plánik, v ktorom sú uvedené všetky potrebné údaje a ktorý je rozhodujúci pre hodnotenie práce psovoda a činnosti psa.
5. Začiatok stopy sa robí tak, že osoba, ktorá stopu robí, sa na určenom mieste zastaví, pokojne stojí alebo mierne stúpa v malom krúžku, aby tak pachovo zdôraznila začiatok stopy. Začiatok stopy je u skúšok PZ 1-3, označený kolíkom s tabuľkou.
6. Na konci cudzích stôp je ukrytá osoba, tak aby bola čo najmenej viditeľná.
7. Pri skúške PZ st, kladač urobí pri stope A nášľap v pomyselnom štvorci cca 20x20 metrov, položí na nášľap identifikačný predmet a následne položí stopu podľa požiadaviek skúšky. Koniec stopy označí. Nenesú zotrvať na konci stopy počas chladnutia (starnutia) stopy. Pred nasadením psa však musí zaujať polohu (ležať, sedieť) na konci stopy. Cca 30 min. pred uvedením psa druhý kladač prevedie kríženie stopy na dvoch miestach jedným smerom. Kladač vyhotoví presný náčrt stopy, ktorý odovzdá pred nasadením psa rozhodcovi.

8. Pri skúške PZ st, sa stopa B vypracováva na druhý deň, musí ju klásť iný kladač (nemôže ju klásť ani kladač, ktorý previedol kríženie pri stope A), musí byť kladená na inom teréne ako stopa A.
9. Pri skúške PZ st, stope B kladač urobí nášľap a označí ho kolíkom s tabuľkou, položí stopu podľa požiadaviek skúšky. Druhý kladač prevedie pachový kríž. Prvý kladač koniec stopy označí. Nemusí zotrvať na konci stopy počas chladnutia (starnutia) stopy. Pred nasadením psa však musí zaujať polohu (ležať, sedieť) na konci stopy.
10. Náhradná stopa sa pripúšťa iba v odôvodnených prípadoch, o ktorých rozhodne rozhodca.

Práca psovoda a činnosť psa na stope

1. Akonáhle čas od polozenia stopy zodpovedá požiadavkám skúšky, nastúpi psovod so psom k začiatku stopy a prípadne si vypočuje ďalšie pokyny k vykonaniu cviku.
2. Rozhodca, vedúci skúšok ani usporiadateľ nezodpovedajú za neúmyselné porušenie stopy zverou, osobami alebo poveternostnými vplyvmi, prípadne za porušenie inými spôsobmi. Ak sa však takéto okolnosti zistia ešte pred uvedením psa na stopu alebo v čase, keď sa stopy kladú, potom sa pri hodnotení môže prihliadnuť na tieto okolnosti.
3. Vo výnimočných prípadoch (narušenie stopy na dlhšom úseku) alebo tam, kde to organizácia akcie dovoľuje, môže sa urobiť náhradná stopa.
4. Pri hlásení, ktoré psovod podáva rozhodcovi, oznámi tiež spôsob, akým pes označí nájdenú osobu. Toto je veľmi dôležité a závažné pre hodnotenie činnosti psa. Pes potom musí nájdenú osobu označiť takým spôsobom, aký psovod oznámil rozhodcovi. Napokon sa psovodovi ukáže začiatok stopy.
5. Pri stopách nie je rozhodujúce, či je pes na stopovacom vozidle, alebo stopuje na voľno.
6. Len čo pes zachytí začiatok stopy a jej sled, psovod ho pustí a sám ho nasleduje. Vzdialenosť medzi psovodom a psom musí byť najmenej 10 metrov.
7. Ak je pes na stopovacom vozidle, môže psovod vozidlo použiť na mierne pritiahnutie psa a spomaliť jeho postup.
8. Stopovacie vozidlo sa nesmie použiť na usmerňovanie činnosti psa na lomoch stopy a pod..
9. Psovod môže psa počas stopovania povzbudzovať opakovaním povelu alebo ho chváliť a to najmä tam, kde psovi sledovanie stopy robí isté ťažkosti. Avšak nesmie ho upozorňovať na ukrytú osobu.
10. Čím menej sa však používajú spôsoby ovplyvňovania psa, tým je jeho činnosť hodnotnejšia.
11. Po skončení cviku nahlási psovod rozhodcovi vykonanie cviku a jeho výsledok.
12. Ak rozhodca odvolá psovoda a psa zo stopy, psovod vykoná hlásenie akoby cvik úspešne dokončil.
13. Dokončenie stopy sa po odvolaní nedovoľuje a to vzhľadom na prácu ostatných psovodov a činnosť psov alebo na dodržanie programu akcie. Psovod v takýchto prípadoch musí odísť na označené miesto, zhromaždištie. O výnimke z tejto zásady rozhoduje rozhodca.

Hodnotenie práce psovoda a činnosti psa na stope

1. Pri hodnotení psa na stope sleduje sa záujem, snaha, spoľahlivosť, presnosť a napokon aj rýchlosť, ak neprekáža presnosti.
2. U psovodov sa sleduje spôsob ich práce pri navádzaní a vedení psa.
3. Rozhodca môže ukončiť prácu psovoda a činnosť psa, keď:
 - a) pes zide zo stopy (vzdialenosť určujú terénne a klimatické podmienky) 20m, a viac
 - b) pes sleduje stopu nepresne, bez záujmu alebo keď počet stratových bodov už presiahol možnosť získať 70% limitu,
 - c) prekročil časový limit, určený pre výkon,
 - d) sa psovod snaží sám podľa rôznych ukazovateľov sledovať stopu a ovplyvňovať psa na trase stopy.

B. Poslušnosť

Vedenie psa počas skúšok

1. Ak je pes v priamej blízkosti psovoda, na vozidle alebo voľne mal by podľa požiadaviek sedieť, stáť alebo ležať pri ľavej nohe psovoda tak, aby pozdĺžna os jeho tela bola v smere, v akom stojí psovod. Vo všetkých polohách musia byť ramená na úrovni nôh psovoda. Pes sa nesmie o psovoda opierať alebo byť vo väčšej vzdialenosti ako 20 cm od psovoda.
2. Druhým variantom je umiestnenie psa pred psovodom. Pes musí sedieť, ležať alebo stáť vo vzdialenosti jedného kroku tak, aby boli psovod so psom čelom oproti sebe (čelu).
3. Keď je psovod v pohybe, pes sa pohybuje súčasne s ním popri jeho ľavej nohe tak, aby bol ustavične svojím ramenom na úrovni myslenej priamky medzi kolenami psovoda (nesmie zaostávať ani psovoda predbiehať). Rovnako tak sa pes nesmie o psovoda otierať, alebo naňho narážať a pohybovať sa vo väčšom odstupe ako 20 cm. Ak je pes vedený na vozidle, nesmie ho napínať. Obojok nesmie byť zapnutý na škrtenie.
4. Pes je pri ľavej nohe psovoda aj pri obratoch, práve tak ako pri sadaní si k nohe psovoda. Obchádzať psovoda po jeho pravej strane pri zmenách smeru za pochodu alebo pri obratoch na mieste sa pripúšťa.

Základná ovládateľnosť

1. Zákaz nežiadúcich činností psa alebo jeho voľný pohyb na určité povelov patrí medzi základné cviky ovládateľnosti psa. Vzhľadom na to, že tieto cviky sa pri skúškach samostatne neposudzujú, sú významné z hľadiska metodiky výcviku psa.
2. **Privolanie psa.** Cieľom cviku je, aby pes na povel psovoda ihneď upustil od dovtedajšej činnosti, nebojácne, rýchlo a najkratšou cestou pribehol ku psovodovi.
3. Privolanie psa možno vyžadovať, keď sa psovod pohybuje i nepohybuje.
4. Podľa spôsobu použitia a okamžitej potreby rozoznávame použitie povelovej techniky, ktoré nadväzuje predovšetkým na vykonanie záveru cviku, kedy:
 - a) pri pokračujúcom pohybe psovoda sa pes privolá k nohe a ďalej pokračuje spoločne v určenom pohybovom rytme,
 - b) sa psovod nepohybuje a pes po pribehnutí si ihneď sadne tesne pred psovoda,
 - c) sa psovod nepohybuje a pes po pribehnutí si ihneď sadne k ľavej nohe psovoda.
5. **Ovládateľnosť psa na vozidlo alebo bez vozidla.** Účelom cviku je, aby pes disciplinovane a presne sledoval psovoda pri chôdzi, pokluse, pri zmenách smeru pochodu psovoda alebo pri obratoch psovoda na mieste
6. Na skúškach nižších stupňov sa tento cvik koná so psom na vozidle. Pri vyšších stupňoch sa tento cvik zámerne sťažuje zmenami pochodového rytmu, zmenami smeru, zastavovaním sa, obratmi na mieste.
7. Psovod dáva psovi povel pri vykročení, pri zmene smeru alebo zmene pohybového rytmu, pri zastavení, obratoch na mieste a pod.
8. **Prechod skupinou osôb.** Na pokyn rozhodcu prechádza psovod skupinou min. 5 osôb. Psovod sa v skupine minimálne raz zastaví. Skupina osôb sa voľne pohybuje sem a tam. Zaostávanie, predbiehanie a vychýľovanie sa psa do strany a spomaľovanie psovoda pri obratoch je chybné.
9. **Prechod horiacim priestorom.** Tento cvik sa vykonáva tak isto, ako prechod skupinou osôb.

Polohy psa, keď sa psovod nepohybuje (stojí)

1. Vo svojom súhrne sa týmto cvikom sleduje to, aby psovod, keď stojí, povelom usmernil psa k zaujatiu polohy sadni, ľahni alebo stoj.
2. Podľa požiadaviek skúšok sa tento cvik robí tak, že pes je pri nohe alebo jeden krok pred psovodom alebo že je vo vzdialenosti 20 metrov pred psovodom.
3. Cvik sa preveruje niekoľkonásobným opakovaním každej polohy.
4. Pri zaujímaní polohy nesmie pes meniť svoje stanovište (tým, že sa posúva smerom k psovodovi).

Polohy psa pri pohybe psovoda a psa

1. Cvik sleduje usmernenie psa povelom do určitej polohy za pochodu a zotrvania v tejto polohe až do skončenia cviku, t.j. do príchodu psovoda k psovi.
2. Podľa druhu alebo stupňa skúšok sa odloženie psa uvádza do polohy sadni, ľahni alebo stoj (krátkodobo).
3. Pri vykonávaní cviku sa psovod nesmie zastavovať alebo sa za psom obzerať, či tento cvik vykonal alebo nevykonal a musí pokračovať určeným smerom a pohybovým rytmom.
4. Pes musí určené polohy zaujímať hneď, rýchlo a presne.
5. Za okamžité nezaujatie polohy pri povelu „stoj“ nemožno pokladať situáciu, keď pes urobí jeden alebo dva kroky potrebné pre vyrovnanie stability tela.

Donášanie predmetov (aportovanie)

1. Účelom cviku je, aby pes zdvihol alebo uchoпил a donášal predmety na povel psovoda alebo samostatne v situáciách, na ktoré cvik donášania predmetov nadväzuje (zdvíhanie a donášanie predmetov na stope)
2. Donášanie predmetov sa na niektorých skúškach sťažuje aportovaním cez prekážku skokom.
3. Stupne skúšok tiež určujú, či sa pri aportovaní môžu použiť predmety psovoda alebo činky s určenou váhou.
4. Na aportovanie sa nesmú použiť súčasti výstroja psa.
5. Pri **voľnom aportovaní** sa musí predmet odhodiť do vzdialenosti najmenej 10 metrov
6. Pri **aportovaní z vody** sa musí predmet odhodiť najmenej 15 metrov, alebo je hodený usporiadateľom z člna (30 alebo 50 metrov od brehu).
7. Tento cvik sa vykonáva až po splnení cvikov poslušnosti na suchu a na záver poslušnosti všetkých preskúšaných psov.
8. Pri **aportovaní cez prekážku** alebo šplhom sa vzdialenosť psovoda od prekážky neurčuje, ale je ponechaná na úvahu psovoda.
9. Vykonanie cviku sa rozdeľuje na štyri časti, na vykonanie ktorých dáva povel rozhodca:
 - a) odhodenie predmetu,
 - b) vyslanie psa, aby predmet doniesol,
 - c) odobratie predmetu,
 - d) sadnutie si psa k nohe psovoda.
10. Pri odhadzovaní predmetu je pes voľný a sedí pri ľavej nohe psovoda.
11. Na povel psovoda pes vybehne k vykonaniu cviku. Pri vykonávaní aportu cez prekážku sa povel dopĺňa ešte povelom na prekonanie prekážky.

12. Po povelu pes beží čo najrýchlejšie a čo najkratším smerom po predmet, ten pevne chytí a rovnakou cestou sa vráti s predmetom k psovodovi.
13. Rovnako si počína i pri aporte cez prekážku, ktorú prekoná, uchopí predmet a tou istou cestou sa vráti ku psovodovi.
14. Pri aporte z vody sa toleruje, ak pes aporu pustí po dotyku nôh s dnom. Po vyjdení na breh nemusí ihneď sadnúť pred psovoda, ale môže sa oklepať a následne si tesne sadnúť pred psovoda.
15. Pes si tesne pred psovodom sadne a sedí. Predmet zo zubov nepustí ani ho neprehrýza.
16. Na povel psovoda pes predmet odovzdá psovodovi a zostane v tej istej polohe sedieť.
17. Až na povel psovoda si sadne k jeho ľavej nohe.

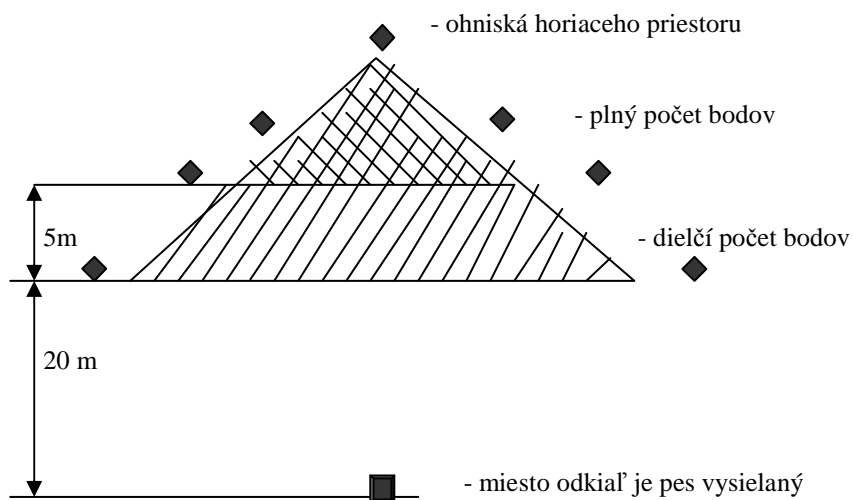
Prekonávanie prekážok

1. Účelom tejto skupiny cvikov je, aby pes na povel alebo vytvorený návyk dokázal prekonať rôzne druhy a typy prekážok rozličnou pohybovou technikou.
2. Výška, šírka alebo typ prekážky sa určí tak, aby ju dokázal prekonať aj sám psovod.
3. V prípade, že rozmery prekážok sú väčšie a na ich prekonanie sa musia použiť rôzne pomôcky, ako napríklad rebrík, kladina a pod., výcvik psov sa zameriava na výučbu chôdze po týchto pomôckach.
4. Podľa týchto zásad potom rozdelíme cviky v prekonávaní prekážok na:
 - a) skok vysoký (voľný)
 - b) skok ďaleký (cez priekopu),
 - c) chôdzu po kladine.
5. Podľa jednotlivých druhov skúšok sa prekážky zaraďujú do požiadavky skúšky a práve tak sa určujú ďalšie rozmery prekážok.
6. **Skok vysoký.** Výška prekážky je 100 cm, pre malé plemená 50 cm. Pes prekoná prekážku voľným, plavným skokom. Pri preskoku sa nesmie dotknúť prekážky.
7. Pri výkone cviku v skoku sa vzdialenosť psovoda od prekážky neurčuje, ale sa nechá na úvahu psovodovi.
8. Na pokyn rozhodcu dá psovod psovi povel na prekonanie prekážky. Pri požiadavke spätného preskoku psovod dá psovi povel na spätné prekonanie prekážky.
9. Povel na spätné prekonanie prekážky sa nemôže dať vtedy, keď prekonanie prekážky nadväzuje na cvik aportovania.
10. **Skok ďaleký.** Zvyčajne ide o preskočenie priekopy 100 cm dlhej, 50 cm širokej, 50 cm hlbkej. Pes priekopu preskočí voľným skokom. Môže byť aj prekážka 100 cm dlhá, 50 cm široká, vysoká 15 až 20 cm vyplnená vo vzdialenosti 20 cm medzier.
11. Pred vykonaním cviku stojí psovod s voľným psom pred prekážkou vo vzdialenosti, akú si sám určí. Na pokyn rozhodcu vydá psovod psovi povel na prekonanie prekážky.
12. Pri vykonávaní všetkých cvikov v skoku stojí psovod na mieste a nepomáha psovi rozbehom ani iným spôsobom.
13. **Skok do diaľky** sa robí len jedným smerom a pes po prekonaní prekážky si na povel psovoda ľahne. Psovod potom prekážku prekoná sám, alebo ju obíde a za pochodu psa povelom privolá k nohe.
14. **Chôdza psa po rebríku a po kladine.** V požiadavkách skúšok sú tieto dva metodicky rozličné cviky, ktoré sa nacvičujú samostatne, spojené do jedného cviku.
15. Podľa druhu skúšok alebo ich stupňov rozlišujeme:
 - a) **kladinu nízku**, ktorá je široká maximálne 30 cm, 5 m dlhá a vysoká 1 m nad zemou. Na oboch koncoch kladiny sú umiestnené nábehové dosky so sklonom asi 30°,
 - b) **kladina vysoká**, maximálne 30 cm široká, 5 m dlhá vo výške 2 m nad zemou. Na výstup a zostup sú tu rebríky so sklonom asi 45°. Rebríky sú štandardné, asi 40 cm široké a medzery medzi jednotlivými priečkami sú asi 30 – 40 cm. Priečky na rebríkoch však nesmú byť široké, ani upravené ako schodíky.
16. Pred započatím cviku stojí psovod s voľným psom pri nohe asi jeden krok pred rebríkom alebo pred nábehovou doskou. Na pokyn rozhodcu dá psovi povel na prekonanie prekážky.
17. Pri prekonávaní prekážky musí pes postupovať pokojne, presne a nebojácne. Nemá sa prepadať medzi priečkami rebríka ani chodiť po jeho postranniciach. Z kladiny, z nábehovej dosky alebo z rebríka nesmie zoskakovať.
18. Psovod po vydaní povelu kráča pozdĺž prekážky a po skončení cviku za pochodu privolá psa povelom k nohe, pokračuje v chôdzi, kým ho rozhodca nezastaví.
19. Pri skúške PZ 3 psovod ostáva pokojne stáť a po prekonaní kladiny môže použiť spätný povel pre psa na prekonanie kladiny v opačnom smere.

Pomocné cviky

1. Napriek tomu, že väčšina cvikov sa vzájomne prelína a tvorí jednotlivé a samostatné celky, sú ešte cviky, ktoré z hľadiska metodiky výcviku možno považovať a označiť za cviky pomocné.
2. **Štekanie psa na povel** psovoda. Účelom cviku je, aby pes na povel psovoda využil svoj hlasový prejav štekanie. Táto schopnosť sa využíva v spojení s inými cvikmi, keď podnetom na štekanie psa sú návykové situácie.
3. Cvik štekanie psa na povel sa podľa podmienok skúšky opäť úmerne sťažuje, napríklad polohou psa (stojí, sedí, leží) a potom aj tým, kde sa pes nachádza (pri nohe psovoda, pred psovodom vo vzdialenosti jedného kroku alebo 20m).

4. Podnetom na štekание psa musí byť pri cvikoch poslušnosti výlučne povel psovoda. Na daný povel musí niekoľkokrát hlasne zaštekать. Pri tomto cviku pes nesmie meniť svoju základnú polohu.
5. **Plazenie.** Keď sa psovod pohybuje terénom, môžu nastať také situácie, keď bude musieť niektoré úseky prekonať plazím. Preto aj pes v takýchto situáciách musí využiť na povel tieto svoje pohybové schopnosti.
6. Podľa požiadaviek skúšok sa vykonanie cviku rozlišuje na spoločné plazenie sa psa a psovoda alebo sa pes plazí samostatne smerom k psovodovi.
7. Vzdialenosť v oboch prípadoch je rovnaká 10 metrov.
8. V prvom prípade psovod na pokyn rozhodcu a na určenom mieste dá psovi povel ľahni a sám si zaľahne ku psovi (vedľa neho). Potom sa obaja začnú plaziť určeným smerom. Počas plazenia sa povoľuje opakovanie povelu, pochválenie psa alebo krátky odpočinok.
9. Po dosiahnutí určeného cieľa sa psovod postaví a pes si na jeho povel sadne k jeho ľavej nohe. Počas tohto cviku nie je pes na vodidle.
10. Pri druhom spôsobe nechá psovod psa na určenom mieste (leží) a sám odíde do určenej vzdialenosti 10 metrov. Tu urobí obrat čelom vzad a dá psovi povel na plazenie. Povel môže opakovať počas celého cviku.
11. Keď sa pes doplazí do priamej blízkosti psovoda, zostane ležať. Na povel psovoda si sadne, na ďalší povel si prisadá k jeho nohe.
12. Pri plazení sa nesmie pes zdvíhať, váľať sa, štekать a ak sa plazí zároveň so psovodom, nesmie ho obťažovať a musí plne uplatniť svoju pohybovú schopnosť.
13. **Vysielanie psa vpred.** Účelom tohto cviku je povelom usmerniť pohyb psa na určené miesto.
14. Pri voľbe trasy nemá mať pes možnosť dodržiavať smer behu podľa podmienok terénu alebo porastu (pozdĺž cesty, v riadkoch porastu a pod.). Rovnako sa mu nesmie osobitne označovať cieľ. Na to poslúžia orientačné body vo väčších vzdialenostiach a pod.
15. Ak sa cvik vysielanie psa preskúšava dvakrát za sebou, tak smer druhého pokusu treba posunúť o 90°.
16. Vzdialenosť na akú sa pes vysielá určuje príslušná skúška. Smer a východzie postavenie určuje rozhodca.
17. Psovod so psom, ktorý sedí pri jeho ľavej nohe, stojí na určenom mieste. Na pokyn rozhodcu pošle psovod psa do určeného smeru. Po dosiahnutí určenej vzdialenosti zastaví psovod psa povelom v polohe „ľahni“. Tým sa cvik končí. Potom psovod ide ku psovi. Pri skúške PZS 2 po dosiahnutí určenej vzdialenosti zastaví povelom v polohe „ľahni“. Potom sa pes privolá a tým istým spôsobom sa vykoná druhý pokus. Stanovište psovoda sa pri oboch pokusoch nemení.
18. Pes na daný povel musí bežať rýchlo a nebojácne určeným smerom dotiaľ, kým ho psovod povelom nezastaví.
19. **Vysielanie psa do horiaceho priestoru.** Tento cvik sa vykonáva tak isto, ako cvik vysielanie vpred a tak sa aj hodnotí.

Základné požiadavky

1. Ak pri predchádzajúcich cvikoch poslušnosti dochádzalo k ich rôznemu zaradeniu podľa požiadaviek skúšok a ich stupňov, základné požiadavky sa požadujú a uplatňujú pri všetkých skúškach a ich stupňoch.
2. **Ponechanie psa na mieste.** V kynologickej terminológii sa tento cvik označuje krátko ako „odloženie“. Vzhľadom na to, že oproti odloženiu psa za pohybu je toto odloženie na dlhší čas, vždy sa vykoná v polohe „ľahni“. Pri tomto cviku sa nepožaduje presná poloha psa (môže si ľahnúť na pravé alebo na ľavé stehno), čo je však pri odložení psa na krátky čas chybou.
3. Účelom cviku je, aby psovod mohol nechať psa na určenom mieste na určitý čas a pes toto miesto nesmie opustiť.

4. Pri tomto cviku pes nemá vstávať, sadat' si, váľať sa, brechať, popoliezať, popochádzať a pod.). Základnou požiadavkou je, aby pes určené miesto neopustil.
5. Podľa stupňov skúšok je potom odloženie psa náročnejšie na čas trvania cviku, na umiestnení psa, sťažuje sa prípadnou činnosťou psovoda alebo inými rušivými vplyvmi.
6. Pri tomto cviku je psovod vzdialený od psa 25 až 50 metrov alebo je v úkryte, ktorý je tiež v 50m vzdialenosti od ležiaceho psa.
7. Takýmito rušivými vplyvmi môže byť určitá činnosť psovoda, prítomnosť druhého psa alebo viacerých psov, ktorý vykonávajú cviky vo vzdialenosti nie kratšej ako 20m.
8. Psovod nesmie, predovšetkým pokým je na dohľad psovi, na psa nijako pôsobiť ani ho ovplyvňovať tak, aby zostal na mieste. Tiež nesmie pri psovi nechať predmet alebo predmety, ktoré by ho mali udržať na mieste. Ako zanechanie predmetu sa rozumie aj vodidlo na obojku psa.
9. Tento cvik sa vykonáva v čase, keď ďalší pes cvičí cviky poslušnosti tomu istému typu skúšky zodpovedajúcim.
10. **Pokojnosť psa pri streľbe.** Streľba sa používa ako charakteristický predstaviteľ nárazového a silného hluku, ktorý u povahovo slabších jedincov vyvoláva pasívnu obrannú reakciu.
11. Streľba (hluk) sa používa tiež ako jeden z rušivých momentov pri činnosti psa.
12. Zvyčajne sa strieľa pri cvikoch poslušnosti a predovšetkým v čase, keď je pes od psovoda vzdialený (vysielanie, odloženie, a pod.). Hlučnosť výstrelu musí byť taká, aby sa spoľahlivo a neskreslene dokázali a zhodnotili reakcie psa na tento hluk. Nedoporučuje sa strieľať pri cvikoch aportu.
13. Pri cvikoch poslušnosti sa pri jednom psovi má vystreliť 2 – 3 razy, vo vzdialenosti nie menšej ako 20 m od psa.
14. Pokoj (kľud) psa pri streľbe sa hodnotí počas celého trvania skúšok. Znamená to, že sa hodnotí aj správanie sa psa na hluky, ktoré vyplývajú z okolitej premávky (strieľanie motorov výfukov, hluk lietadiel a pod.)
15. Počas streľby alebo pri ostatných hlukoch pes musí byť pokojný a nesmie sa nechať rušiť vo svojej činnosti.
16. Ak počas streľby alebo pri iných hlukoch prejaví pes plachosť alebo je bojzlivý natoľko, že mu to nedovoľuje plniť úlohy, musí sa zo skúšok odvolať.
17. Počas vykonávania cvikov poslušnosti je pes voľný. Výnimkou sú cviky, pri ktorých je pripútanie psa podmienkou cviku.

C. Špeciálne cviky

1. Psovod so psom nastupujú k plneniu špeciálneho cviku po ukončenej príprave, prípadne podľa požiadaviek skúšky. Vzdialenosť medzi úkrytmi osôb musí byť najmenej 50 m.
2. Osoby pre jedného psa sa nemôžu použiť dvakrát, v teréne musia sedieť, ležať alebo byť vo výške max. 3 metre nad zemou, podľa požiadaviek skúšky. Osoby sa nesmú počas cviku presúvať a pohybovať.
3. Pri skúške PZS sa pred začatím šp. cviku prevedie **skúška spôsobilosti psa**, ktorá sa vykoná nasledovne: Psovod so psom stoja na mieste, prichádza osoba, ktorá si líha 10 m pred nich. Po zaľahnutí osoby psovod vysielá psa na označenie osoby. Pes musí osobu označiť do 2 minút. Po označení osoby si psovod ide pre psa. Pri začiatku tohoto cviku je povolený jeden zvukový a posunkový povel. Pes, ktorý prejaví agresivitu sa ďalej ku skúške nepripúšťa.
4. Pri skúške PZ ru, musia byť pripravené dva rôzne terény, ruiny. Ruina alebo terén musia maximálne pripomínať prax – jediným kritériom je praxi zodpovedajúca obtiažnosť (zrúcanina, pivnice, tmavé miesta, skládky a pod.)
5. Pri skúške PZ ru, nie je presne stanovené, koľko živých osôb a koľko mŕtvolných vzorkov bude umiestnených v časti A a koľko v časti B. Súčet musí byť 4 živé osoby a 4 mŕtvolné vzorky na celej skúške. Figuranti a mŕtvolné vzorky musia byť ukryté tak, aby sa ku nim pes za žiadnych okolností nemohol dostať (nielen prikrytý doskou, papierom a pod.). Figuranti v hĺbke cca 1 meter, mŕtvolná vzorka cca 1 meter. Pred na sadením prvého psa rozhodca vizuálne skontroluje neporušenie uloženia mŕtvolného vzorku. Pri nájdení a označení sa vzorka nevyberá. Pre každého psa je na tom istom mieste.
6. Pri skúške PZ pl, musia byť pre cvik A a B rôzne terény. Cvik A sa robí v prvý deň a cvik B v druhý deň. V prípade menšieho terénu (max. 10 %) sa aj čas na vyhľadávanie primerane skrúti. Terén môže byť les, porast aspoň do výšky 2,5 metra a pod.
7. Pri skúške PZ pl psovod dostáva popis hľadaných osôb, ich oblečenia a plánik prehľadávaného priestoru s orientačnými bodmi a súradnicami. Psovod so psom postupujú terénom samostatne, psovod o náleze informuje rozhodcu vysielacťou alebo mobilným telefónom a udáva súradnice (približné) nálezu. Nález mŕtvolného vzorku vzápätí označí a pokračuje v prehľadávaní. Nájdená osoba pokračuje so psovodom po najbližší kraj, kde je odovzdaná rozhodcovi, alebo poverenej osobe. Cvik končí uplynutím časového limitu, o ktorom informuje rozhodca psovoda vysielacťou, či mobilným telefónom, alebo nájdením mŕtvolného vzorku a dvoch osôb. Rozhodca si s psovodom dohodnú podľa plánu prehľadávania stretnutie po uplynutí časového limitu.

Vyhľadanie a označenie osôb

1. Pri cvikoch vyhľadania preberá úlohu stratenej osoby pomocník.
2. **Prieskum terénu.** Účelom cviku je, aby pes vyhľadal osobu alebo osoby na určenom priestore.
3. Priestor na prieskum terénu (les, ruiny budov, a pod.) musí byť taký, aby činnosť psa bola presvedčivá. Musí na ňom byť dosť úkrytov, musí byť neprehľadný, s porastom a pod. Priestor musí byť viditeľne označený (ohraničený cestou, lúkou, obilím alebo páskou).
4. Dĺžku a šírku priestoru určuje druh alebo stupeň skúšok, rovnako aj počet osôb.
5. Správanie sa psovoda, jeho postup cez terén a usmerňovanie činnosti psa musí prispôbiť účelu cviku.
6. Psovod sa pohybuje podľa vlastného uváženia avšak sa nesmie vracat' do už prehľadaného priestoru.
7. Prieskum terénu musí byť plánovitý, s postupným prehľadávaním oboch strán.
8. Činnosť psa je rýchla a presná. Psovod usmerňuje psa povelením na vyslanie a spätné privolanie. Tieto povely môžu byť spojené s menom psa a môžu byť opakované jedenkrát pre každé vyslanie. Čím je práca psa samostatnejšia, tým je hodnotnejšia.
9. O umiestnení pomocníka alebo pomocníkov rozhoduje rozhodca.
10. **Označenie osoby, osôb.** Účelom tohto cviku je, aby pes svojím správaním označil psovodovi miesto úkrytu osoby alebo osôb.
11. Označiť úkryt osoby sa zvyčajne žiada, aby toto miesto pes označil psovodovi štekaním.
12. Nájdenú osobu pes nesmie napádať ani od nej odísť. Nie je však chybou ak pes pomocníka olíže, alebo sa ho dotkne ňufákom. Pomocník nesmie v priebehu cviku psa na miesto svojho úkrytu upozorňovať, dráždiť ho tak, aby pes vyštekával alebo aby zotrval na mieste úkrytu. Pes musí miesto nájdenej osoby vyznačiť maximálne do okruhu 3 metrov, v opačnom prípade sa cvik hodnotí ako nesplnený.
13. Ak pes osobu označil alebo ju vyštekáva, musí ju vyštekávať až do príchodu psovoda, pričom môže meniť svoju polohu, prípadne sa snažiť dostať k nájdenej osobe. Pri skúškach PZS sa samostatné vyhrabávanie zasypanej osoby psom hodnotí kladne.
14. Ak pes označí pri PZ 1 ukrytú osobu dostáva dielčí počet bodov za označenie, ak označí vyštekaním dostáva plný počet bodov za označenie, pri vyššom stupni sa označuje nájdená osoba len štekaním.
15. Čas na nájdenie osoby alebo osôb pri prieskume terénu je pre väčšinu druhov skúšok alebo ich stupňov časovo ohraničený. Časové limity sú uvedené v kritériách skúšok.
16. Čas na vyprostenie zasypanej osoby sa nezapočítava do celkového času vyhľadávania.
17. Pri druhom falošnom označení je práca psovoda a psa ukončená, ale čiastočne získané body sa zadajú

Nájdenie a označenie predmetov

1. Tento cvik sa vykonáva pri skúškach PZS
2. Účelom tohto cviku je, aby pes našiel a označil predmety zanechané stratenu osobou.
3. Pod pojmom **predmety** rozumieme súčasti výstroja v zimných podmienkach (čiapka, šál, okuliare apod.) zasypanej osoby. Plecniak musí mať pach jednej zo zasypaných osôb.
4. Pred nasadením psa prejdú po teréne lyžiari prípadne dve osoby hore – dole.
5. Po nájdení predmetu pes **označí** miesto nálezu a to štekaním alebo aportovaním predmetu. Vzhľadom na praktické podmienky je lepšie ak pes označí miesto nálezu štekaním.
6. Po označení nálezu, psovod viditeľne označí miesto nálezu a privolá záchranú čatu.

Skúšobný poriadok pre záchranárskych psov v klasických prácach, PZ

Skúška psa záchranára prvého stupňa – PZ 1

A. Stopa:

Cudzia, min. 30 minút stará, cca 500 m dlhá, 2 x lomená v pravom uhle, kladač je ukrytý na konci stopy.

Limit na vypracovanie: 20 minút.

Povely: Z P

Dosiahnuteľné body: 100 (80 vypracovanie + 20 označenie), min. 70

B. Poslušnosť:

1.	Prechod skupinou osôb v počte min. 5. osôb	ZP	10.b
2.	Kladina nízka jedným smerom	ZP	10.b
3.	Skok vysoký 100 cm (malé plemená 50 cm) oboma smermi	ZP	10.b
4.	Štekanie, pes sedí pri nohe psovoda	ZP	10.b
5.	Skok do diaľky (priekopa 1 m široká)	ZP	10.b
6.	Ľahostajnosť k výstrelu (strelba počas prechodu skupinou osôb 1x, počas dlhodobého odloženia 1x)	ZP	10.b
7.	Dlhodobé odloženie, psovod vo vzdialenosti 25 m od psa, tvárou k psovi	ZP	10.b
Dosiahnuteľné body: 70, min. 49			

C. Špeciálne cviky:

- Vyhľadávanie a označenie 1 osoby v nepriehľadnom teréne (v lese) na ploche cca 100 x 100 m
Dosiahnuteľné body: 40, min. 28
Limit na vypracovanie: 15 minút
Povely: Z P
- Vyhľadanie a označenie 1 osoby v hĺbke cca 0,5 m pod povrchom terénu na ploche cca 100 x 100 m
Dosiahnuteľné body: 90, min 63
Limit na vypracovanie: 15 minút
Povel: Z P
Dosiahnuteľné body spolu: 130, min. 91

Skúška psa záchranára druhého stupňa – PZ 2

A. Stopa:

Cudzia, min. 60 minút stará, cca 1000 m dlhá, 4x lomená v pravom uhle, kladač je ukrytý na konci stopy.

Limit na vypracovanie: 30 minút.

Povely: Z P

Dosiahnuteľné body: 100 (80 vypracovanie + 20 označenie), min. 70

B. Poslušnosť:

1.	Prechod horiacim priestorom, bez vodítka	Z	10.b
2.	Kladina vysoká jedným smerom	Z	10.b
3.	Priekopa 2m široká (pre malé plemená automatický zápočet plných bodov)	Z	10.b
4.	Štekanie, pes stojí krok pred psovodom	Z	10.b
5.	Plazenie psa so psovodom na vzdialenosť 10 m	Z	10.b
6.	Ľahostajnosť k výstrelu (strelba počas prechodu skupinou osôb 1x, počas dlhodobého odloženia 1x)	Z	10.b
7.	Dlhodobé odloženie, psovod vo vzdialenosti 50 m od psa, tvárou k psovi	Z	10.b
Dosiahnuteľné body: 70, min. 49			

C. Špeciálne cviky:

1. Vyhľadávanie a označenie 1 sediacej a 1 ležiacej osoby v nepriehľadnom teréne (v lese) na ploche cca 100 x 150 m
Dosiadnuteľné body: 40
Limit na vypracovanie: 25 minút
Povely: Z P
2. Vyhľadanie a označenie dvoch osôb pod povrchom terénu,(1 v hĺbke cca 0,5 m a druhý cca 1 m pod povrchom) na ploche cca 100 x 100 m
Dosiadnuteľné body: 90
Limit na vypracovanie: 25 minút
Povel: Z P
Dosiadnuteľné body spolu: 130, min. 91

Skúška psa záchranára tretieho stupňa – PZ 3

A. Stopa:

Cudzia, min. 3 hodiny stará, cca 1500 m dlhá, 6 x lomená v pravom uhle, kladač je ukrytý na konci stopy.
Limit na vypracovanie: 35 minút.
Povely: Z P
Dosiadnuteľné body: 100 (80 vypracovanie + 20 označenie), min. 70

B. Poslušnosť:

1.	Vysielanie psa do horiaceho priestoru	ZP	10.b
2.	Kladina vysoká oboma smermi, psovod ostáva na mieste	Z	10.b
3.	Sadni, ľahni, vstaň, pes leží vo vzdialenosti 20 m od psovoda	P	10.b
4.	Štekanie na povel, pes leží vo vzdialenosti 20 m od psovoda	P	10.b
5.	Plazenie psa samostatne k psovodovi na vzdialenosť 10 m	P	10.b
6.	Lahostajnosť k výstreľu (streľba počas prechodu kladiny 1x, počas dlhodobého odloženia 1x)	Z	10.b
7.	Dlhodobé odloženie, psovod v úkryte	Z	10.b
Dosiadnuteľné body: 70, min. 49			

C. Špeciálne cviky:

1. Vyhľadávanie a označenie dvoch osôb v nepriehľadnom teréne (v lese) na ploche cca 150 x 150 m
Dosiadnuteľné body: 40
Limit na vypracovanie: 25 minút
Povely: Z P
2. Vyhľadanie a označenie dvoch osôb pod povrchom terénu,(1 v hĺbke cca 1 m a druhý cca 1,5 m pod povrchom) na ploche cca 150 x 150 m
Dosiadnuteľné body: 90
Limit na vypracovanie: 25 minút
Povel: Z P
Dosiadnuteľné body spolu: 130, min. 91

Skúšobný poriadok pre záchranárskych psov špecialistov

Skúška záchranárskeho psa špecialistu na pachové práce - PZ st

A. Stopa:

Cudzia, min. 4 hodiny stará, cca 2000 krokov dlhá, 5 x lomená podľa terénnych podmienok, vedená cez dva rôzne terény (lúka - les, strnisko – oráčina a pod.), prechod cez používanú cestu, min. 30 min. pred nasadením psa, krížená inou osobou na dvoch miestach, kladač je ukrytý na konci stopy.

Limit na vypracovanie: 40 minút.

Povely: Z P

B. Stopa:

Cudzia, min. 2 hodiny stará, cca 800 krokov dlhá, 5 x lomená, z toho 2x pod ostrým uhlom, krížená inou osobou bez časového rozdielu na mieste kríženia (pachový kríž), kladač je ukrytý na konci stopy.

Limit na vypracovanie: 20 minút.

Povely: Z P

Úspešné splnenie: dokončenie stopy A a B v časových limitoch

Nesplnenie: vzdialenie sa od stopy viac ako 30 metrov, prepojenie sa na inú cudziu stopu, nedodržanie časového limitu.

Skúška záchranárskeho psa špecialistu na vyhľadávanie v ruinách - PZ ru

A. Vyhľadávanie:

Vyhľadávanie v ruinách na ploche cca 12 000 m², hľadajú sa za denného svetla asi 2 osoby a asi 2 mŕtvolné vzorky.

Limit na vypracovanie: max. 30 minút

Povely: Z P

B. Vyhľadávanie:

Vyhľadávanie v ruinách na ploche cca 12 000 m², hľadajú sa za tmy asi 2 osoby a asi 2 mŕtvolné vzorky.

Časť skúšky B musí byť v inej ruine ako časť A.

Limit na vypracovanie: max. 30 minút

Povely: Z P

Úspešné splnenie: v časovom limite vyhľadanie a označenie 4 živých osôb a 4 mŕtvolné vzorky.

Nesplnenie: falošné označenie či už osoby alebo mŕtvolnej vzorky, nenájdenie resp. neoznačenie 4 živých osôb a 4 mŕtvolné vzorky.

Skúška záchranárskeho psa špecialistu na plošné vyhľadávanie - PZ pl

A. Vyhľadávanie:

Vyhľadávanie na ploche cca 250 000 m², 2 osôb a 1 mŕtvolnej vzorky, mŕtvolná vzorka je uložená min. 0,5 metra pod zemou a min. 12 hodín pred nasadením prvého psa.

Limit na vypracovanie: max. 1,5 hodiny

Povely: Z P

B. Vyhľadávanie:

Na ploche cca 250 000 m², vyhľadanie 2 osôb a 1 mŕtvolnej vzorky, mŕtvolná vzorka je uložená nad zemou vo výške min. 2 metre, max. 3 metre a min. 3 hodiny pred nasadením prvého psa.

Limit na vypracovanie: max. 1,5 hodiny

Povely: Z P

Úspešné splnenie: v časovom limite vyhľadanie a označenie 4 živých osôb a 2 mŕtvolných vzoriek.

Nesplnenie: falošné označenie či už osoby alebo mŕtvolnej vzorky, nenájdenie resp. neoznačenie 4 živých osôb a 2 mŕtvolných vzoriek.